

Αριθμός απόφασης: 406/2018

Το κείμενο που ακολουθεί δημοσιεύεται στον τόμο 2019, σελ. 434

Προεδρεύουσα: **Μαρία Γαλάνη** (Αντιπρόεδρος Αρείου Πάγου)

Εισηγητής: **Γ. Αναστασάκος** (Αρεοπαγίτης)

Εισαγγελεύς: **Ι. Κωνσταντινόπουλος** (Αντεισαγγελεύς Αρείου Πάγου)

Δικηγόρος: **Χ. Λαδής** (Δικηγόρος)

Κείμενο απόφασης

[...] III. Κατά τη διάταξη της παρ. 1 του άρ. 187 του ΠΚ, με κάθειρξη μέχρι 10 ετών τιμωρείται όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα από τρία ή περισσότερα πρόσωπα (οργάνωση) και επιδιώκει τη διάπραξη περισσότερων κακουργημάτων που προβλέπονται, μεταξύ άλλων, και στη νομοθεσία περί ναρκωτικών. Κατά δε τη διάταξη της παρ. 5 του ίδιου άρθρου, όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις της παραγράφου 1, ενώνεται με άλλον για να διαπράξει κακούργημα (συμμορία) τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 6 μηνών. Με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών τιμωρείται ο υπαίτιος αν η κατά το προηγούμενο εδάφιο ένωση έγινε για τη διάπραξη πλημμελήματος, το οποίο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και με το οποίο επιδιώκεται οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος ή προσβολή της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας ή της γενετήσιας ελευθερίας. Από τις διατάξεις αυτές, όπως ισχύουν από τις 27.6.2001 μετά την αντικατάστασή τους με το Ν. 2928/2001 και από την Αιτ. Έκθ. του τελευταίου, προκύπτει ότι, η εγκληματική ομάδα της παρ. 1 διαστέλλεται από αυτή της παρ. 3 με βάση τρία κριτήρια, ένα ποιοτικό (δομημένη ομάδα), ένα ποσοτικό (τρία ή περισσότερα πρόσωπα) και ένα χρονικό (διάρκεια δράσης). Συγκρότηση της εγκληματικής οργάνωσης είναι η καθοδηγητική και κατευθυντήρια συμβολή στη δημιουργία της. Μέλος της οργάνωσης αυτής είναι εκείνος, που υποτάσσει τη βούλησή του στην οργάνωση χωρίς να είναι αναγκαία και η προσωπική συμμετοχή του στις κατ' ιδίαν πράξεις της οργάνωσης. Δομημένη ομάδα είναι εκείνη που δεν σχηματίζεται περιστασιακά για τη διάπραξη ενός εγκλήματος, αλλά συγκροτείται για να έχει διαρκή δράση, ενώ υποκειμενικός απαιτείται δόλος κάθε μέλους να θέλει την ένταξή του στην εγκληματική οργάνωση, ήτοι απαιτείται κάθε μέλος να έχει ως σκοπό τη διάπραξη περισσότερων από ένα κακουργημάτων, που αναφέρονται στη διάταξη της παρ. 1 (έγκλημα υπερχειλούς υποκειμενικής υποστάσεως), ο ειδικός δε αυτός δόλος νοείται συνολικός (ενιαίος), δηλ. τα μέλη να έχουν προασφαρίσει ήδη κατά την ίδρυση της οργάνωσης ότι η δράση τους θα εκδηλωθεί σε βάθος χρόνου με την τέλεση περισσότερων κακουργημάτων και χωρίς να έχουν καταστρώσει οι λεπτομέρειες κ.λπ. των εγκλημάτων τούτων. [...]

Με βάση τις παραδοχές αυτές το δικαστήριο κήρυξε, στη συνέχεια, ένοχο τον αναιρεσείοντα (5^ο κατηγορούμενο) του ότι: «..., κατά το χρονικό διάστημα, τουλάχιστον από τις αρχές του έτους 2013 μέχρι και την ημερομηνία σύλληψής τους την 23.11.2014, εντάχθηκε σε εγκληματική ομάδα με δομημένη και διαρκή δράση, που αποτελούνταν από περισσότερα από τρία πρόσωπα και την οποία διηύθυνε ο συγκατηγορούμενός του Α.Χ. με οριζόντια διάταξη, η οποία επιδίωκε τη διάπραξη περισσότερων κακουργημάτων που προβλέπονται στον ποινικό νόμο, καθώς και την επίτευξη οικονομικού οφέλους των μελών της. Ειδικότερα, στον προαναφερόμενο τόπο και κατά το προδιαληφθέν χρονικό διάστημα, εντάχθηκε και μετείχε σε ιεραρχικά διαρθρωμένη και δομημένη εγκληματική ομάδα, την οποία είχαν συγκροτήσει οι συγκατηγορούμενοι του Χ.Α., Β.Σ., Γ.Σ. και διηύθυνε ο Χ.Α., η οποία είχε προοπτική διαρκούς και σχεδιασμένης δράσης και σκοπό την κατ' εξακολούθηση διάπραξη κακουργημάτων που αποτελούν: 1) παραβάσεις της νομοθεσίας περί ναρκωτικών ουσιών και συνίστανται στη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών ... και στον ..., που τελέστηκαν από τους ίδιους και τους συγκατηγορούμενούς του, μέλη της εγκληματικής οργάνωσης, όπως αναφέρονται κατωτέρω στα επιμέρους στοιχεία της κατηγορίας και συνίστανται ειδικότερα στη διαμεσολάβηση σε πώληση, στην αποστολή, στην παράδοση, στην παραλαβή, στην αγορά, στην πώληση και στην κατοχή ναρκωτικών ουσιών, αποκομίζοντας σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις αδικημάτων, σύμφωνα και με τον προαναφερθέντα σκοπό τους, αντίστοιχα οικονομικά οφέλη και 2) του νόμου περί νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η συμμετοχή και η δραστηριότητά του στην εν λόγω εγκληματική ομάδα, που διακρινόταν για την στελέχυσή της με μέλη που είχαν διακριτούς εκτελεστικούς ρόλους για το καθένα μέλος, ιεραρχική μεταξύ τους διάρθρωση και προκαθορισμένες αρμοδιότητες, διήρκεσε τουλάχιστον μέχρι τη σύλληψή του και στο χρονικό αυτό διάστημα τέλεσε από κοινού με τα υπόλοιπα μέλη της συγκεκριμένης οργάνωσης και στα πλαίσια της εγκληματικής δράσης αυτής, τα ανωτέρω λεπτομερώς εκτιθέμενα εγκλήματα. Ειδικότερα ο ρόλος του συνίστατο στην παροχή κάλυψης κατά τη μεταφορά και πώληση ποσοτήτων ναρκωτικών ουσιών από μέλη της οργάνωσης στην ..., εκμεταλλευόμενος την ιδιότητά του ως αστυνομικού, υπηρέτων στο Αστυνομικό Τμήμα ... και στην παροχή ουσιαστών πληροφοριών στον αρχηγό της οργάνωσης Χ.Α., σχετικά με την επιχειρησιακή δράση τη δική του και των υπολοίπων αστυνομικών της υπηρεσίας του κατά τη διάρκεια δίωξης και διερεύνησης των ως άνω αξιοποιούνων πράξεων, επιπλέον δε αναφορικά και με τον εναντίον του Γ.Κ. πυροβολισμό και τραυματισμό αυτού που είχε διαπράξει ο ανωτέρω, ως επιδείξη δύναμης, σε βάρος του Κ.Γ.».

Με αυτά που δέχθηκε το δικαστήριο δεν διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφασή του την απαιτούμενη από τις ανωτέρω διατάξεις του Συντάγματος και του ΚΠΔ ειδική και εμπειρισταμένη αιτιολογία. Και τούτο γιατί δεν εκθέτει με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά, τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία αποδείχθηκαν από την ακροαματική διαδικασία και συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση, της πράξης για την οποία καταδικάστηκε ο δεύτερος αναιρεσείων (Γ.Τ.), τις αποδείξεις από τις οποίες συνήγαγε τα περιστατικά αυτά και τους συλλογισμούς με βάση τους οποίους έκανε την υπαγωγή τους στη σχετική ουσιαστική ποινική διάταξη (ΠΚ 187 παρ. 1). Ειδικότερα, η έλλειψη αιτιολογίας αφορά τον προσδιορισμό των «ποιοτικών κριτηρίων» που χαρακτηρίζουν τη συγκρότηση της «εγκληματικής οργάνωσης» ως δομημένης ομάδας, στην οποία φέρεται να εντάχθηκε, στη συνέχεια, ο αναιρεσείων (υπαστυνόμος στη δίωξη ναρκωτικών του Α.Τ....). Πιο συγκεκριμένα, η δράση της πιο πάνω οργάνωσης ξεκίνησε, κατά τις παραδοχές της απόφασης, από τους τρεις πρώτους κατηγορούμενους (Χ.Α., Β.Σ., Γ.Σ.), εκ των οποίων, μάλιστα, οι δύο είναι τοξικομανείς (Χ.Α. και Γ.Σ.) λόγω της μακροχρόνιας από μέρους των χρήσης ναρκωτικών ουσιών και της διακίνησης αυτών (ναρκωτικών) ... (αγορά, κατοχή, πώληση κ.λπ.), με τους τρόπους που αναφέρονται στην απόφαση, λόγω της προσωπικής σχέσης που είχε αναπτυχθεί μεταξύ τους, χωρίς ν' αναφέρεται η συμμετοχή του αναιρεσείοντος με την προαναφερόμενη ιδιότητά του (αστυνομικού οργάνου). Ειδικότερα, ως προς τον τελευταίο (ο οποίος, μάλιστα, διενεργούσε και τις σχετικές προανακριτικές πράξεις σε βάρος των τριών πρώτων κατηγορουμένων), η απόφαση αναφέρει, κατά τρόπο γενικό και αδύστο, την ένταξή του στην οργάνωση που είχαν συγκροτήσει οι τρεις πρώτοι κατηγορούμενοι, δηλαδή, ότι παρείχε σ' αυτούς πληροφορίες σχετικά με την επιχειρησιακή δράση των αστυνομικών οργάνων στο Α.Τ...., χωρίς όμως και να μνημονεύει ειδικότερα προς τούτο περιστατικά, σε σχέση με συγκεκριμένες περιπτώσεις παράνομης δραστηριότητας από μέρους του (αναιρεσείοντος) στη διακίνηση ναρκωτικών που πραγματοποιούσαν οι τρεις πρώτοι κατηγορούμενοι. Ούτε βέβαια, θεμελιώνεται η συγκρότηση «εγκληματικής οργάνωσης» με την παράθεση στην απόφαση διαφόρων υποκοριστικών ονομάτων, με συνθηματολογική σημασία, μέσω των οποίων επικοινωνούσαν μεταξύ τους οι τρεις πρώτοι κατηγορούμενοι, αφού δεν συνδέονται με συγκεκριμένες παράνομες δραστηριότητες, στις οποίες συμμετείχε ο αναιρεσείων. Επιχειρείται, βέβαια, από την απόφαση να συνδεθεί το όνομα του αναιρεσείοντος και με τελεσθείσα, από μέρους του πρώτου κατηγορουμένου (Χ.Α.), απόπειρα

ανθρωποκτονίας σε βάρος τρίτου προσώπου (Γ.), για την οποία, κατά τις παραδοχές, έλαβε γνώση μέσω του συναδέλφου του Σ.Τ., ανθυπαστυνόμου (τετάρτου κατηγορουμένου) και ότι ζητήθηκε από τον δράστη (Χ.Λ.) η παροχή βοήθειας για να διαφύγει. Όμως και για το περιστατικό αυτό, δεν προσδιορίζεται στο σκεπτικό της απόφασης, αν ο αναιρεσείων πρόσφερε ή όχι συνδρομή στον τελευταίο, ώστε να κριθεί αν πρόκειται για ενέργεια του ίδιου (αναιρεσείοντος) ως μέλους της εγκληματικής οργάνωσης ή για τέλεση άλλου αδικήματος (π.χ. υπόθαλψης εγκληματία). Ούτε βέβαια, για το ίδιο περιστατικό, προσδιορίζεται στην απόφαση αν αποδόθηκε στη συνέχεια, ποινική ευθύνη και ποία στον αναιρεσείοντα, κατά την επακολουθήσασα εκδίκαση της υπόθεσης αυτής (απόπειρας ανθρωποκτονίας) από το αρμόδιο δικαστήριο (Μ.Ο.Δ.). Περαιτέρω, οι αιτιολογίες που παραθέτει η προσβαλλόμενη απόφαση, με συνδυασμό σκεπτικού και διατακτικού, σε σχέση με τη θεμελίωση του σχετικού εγκλήματος (ΠΚ 187 παρ. 1), λόγω των ασαφών και ελλιπών διατυπώσεων, που προαναφέρθηκαν, καθιστούν ανέφικτο τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής της πιο πάνω ουσιαστικής ποινικής διάταξης, με συνέπεια να στερείται νόμιμης βάσης. Επομένως, είναι βάσιμοι και πρέπει να γίνουν δεκτοί οι λόγοι από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Δ' και Ε' του ΚΠΔ, με τους οποίους πλήττεται (με την δεύτερη αίτηση αναιρέσεως) η προσβαλλόμενη απόφαση για έλλειψη ειδικής και εμπειστατωμένης αιτιολογίας και εσφαλμένης εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης. Πρέπει λοιπόν, κατά παραδοχή των λόγων αυτών, ν' αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση ως προς τον πιο πάνω αναιρεσείοντα (Γ.Τ.), ενώ παρέλκει μετά ταύτα η έρευνα των λοιπών αναιρετικών λόγων που περιέχονται στην αίτησή του. Πρέπει, όμως, ν' αναιρεθεί η απόφαση, κατά το κεφάλαιο που αφορά την αξιόποινη πράξη της συγκρότησης και ένταξης σε εγκληματική οργάνωση και ως προς τους συγκατηγορουμένους του αναιρεσείοντος που καταδικάστηκαν για την ίδια πράξη ως συναυτουργοί (Χ.Λ. του Ι. –που άσκησε την πρώτη αίτηση αναιρέσεως– Β.Σ. του Μ., Γ.Σ. του Κ. και Σ.Τ. του Α. – που δεν άσκησαν ανáιρεση) λόγω του επεκτατικού αποτελέσματος της αίτησης αναιρέσεως, δοθέντος ότι οι λόγοι αναιρέσεως που έγιναν δεκτοί δεν αναφέρονται αποκλειστικά στο πρόσωπο του δευτέρου αναιρεσείοντος (Γ.Τ. του Ι.) και ωφελούν αυτούς ως συμμετόχους (ΚΠΔ 469).